

اصول و مبانی
اقتصاد اسلامی در قرآن

تقریرات درسی «آیات الاحکام»
آیت الله مهدوی کنی (رحمته علیہ)

تنظیم و تحقیق:

دکتر اصغر آقامهدوی (عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام)

خیابان فخرآباد، مجتمع یارسا، همکف، واحد ۳ و ۲

تلفن: ۰۲۱ ۶۹۱۵۴۶۰۳

فروشگاه کتابخانه: ۰۲۱ ۶۹۱۵۴۶۰۳

فروشگاه اینترنتی: ۰۲۱ ۶۹۱۵۴۶۰۳

اصول و مبانی اقتصاد اسلامی در قرآن

تقریرات درس آیات الاحکام آیت الله مهدوی کنی (رحمة الله علیه)

تنظیم و تحقیق: دکتر اصغر آقا مهدوی

ناشر: اسلام صادق علیه السلام

طراح جلد و مشاور هنری: سول خسرو بیگی

نسخه پردازی و نمایه سازی: محمادیا

چاپ و صحافی: سپیدار

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

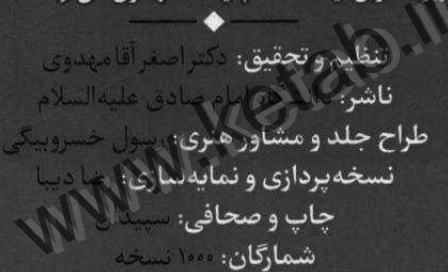
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۹۸۰-۰

چاپ اول: ۱۴۰۰

قیمت: ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال

فروشگاه مرکزی: تهران، خیابان انقلاب، بین خیابان فخرآباد

تلفن: ۰۲۱ ۶۹۱۵۴۶۰۳

«این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است»

فروشگاه اینترنتی:

<https://press.isu.ac.ir>

E-mail: pub@isu.ac.ir

تمام حقوق محفوظ است. هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی باشد. این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست اجمالی

۱۱.....	مقدمه (ویراست اول).....
۱۳.....	مقدمه آیت الله مهدوی کنی (ویراست اول).....
۱۵.....	مقدمه ویراست دوم.....
۱۹.....	فصل اول: کلیات.....
۲۷.....	فصل دوم: اصول نظری و فلسفه اقتصاد اسلامی در قرآن کریم.....
۹۷.....	فصل سوم: اصول و مبانی حقوقی اقتصاد در قرآن کریم.....
۳۲۷.....	منابع.....
۳۳۳.....	نمایه آیات.....
۳۴۹.....	نمایه روایات.....
۳۶۱.....	نمایه.....

فهرست تفصیلی

۱۱.....	مقدمه (ویراست اول)
۱۳.....	مقدمه آیت الله مهدوی کنی (ویراست اول)
۱۵.....	مقدمه ویراست دوم
۱۹.....	فصل اول: کلیات
۱۹.....	۱. مفهوم اقتصاد
۱۹.....	۱-۱. اقتصاد در لغت
۲۰.....	۲-۱. اقتصاد در قرآن و روایات
۲۲.....	۳-۱. اشاره‌ای به تعریف علم اقتصاد
۲۳.....	۲. شیوه تفسیر آیات اقتصادی قرآن: ویژگی‌های تفسیر موضوعی
۲۷.....	فصل دوم: اصول نظری و فلسفه اقتصاد اسلامی در قرآن کریم
۳۰.....	۱. اصل اول: اصل خالقیت و ربوبیت
۳۵.....	۲. اصل دوم: حاکمیت الله
۳۶.....	۳. اصل سوم: اصالت حق
۴۰.....	۴. اصل چهارم: مالکیت
۵۰.....	۵. اصل پنجم: تسلیط و تسخیر
۵۴.....	۶. اصل ششم: تأمین و تضمین روزی
۵۸.....	۷. اصل هفتم: تفاوت و تفضیل
۶۷.....	۱-۷. بررسی تعارض بدوی آیات
۶۹.....	۲-۷. فقر و غنا

- ۷۴..... عوامل فقر ۱-۲-۷
- ۹۲..... اصل هشتم: اصل وحدت خانواده بشری (وحدت پیکره جامعه بشری) ۸-۱
- ۹۷..... فصل سوم: اصول و مبانی حقوقی اقتصاد در قرآن کریم
- ۹۸..... ۱. اصل اول: ثبات و تطوّر
- ۱۰۰..... ۲. اصل دوم: اصل تدریج و تدرّج در بیان و اجرای احکام
- ۱۰۱..... ۳. اصل سوم: قسط و عدل
- ۱۰۱..... ۳-۱. دسته اول: آیات ناظر به اجرای عدالت
- ۱۰۵..... ۳-۱-۱. معنی جود و رابطه آن با عدل
- ۱۰۶..... ۳-۲. دسته دوم: آیات ناظر به نهی از ظلم
- ۱۱۲..... ۳-۲-۱. بررسی لغوی «جور» و تفاوت آن با ظلم
- ۱۱۴..... ۳-۳. دسته سوم: آیات ناظر به قسط
- ۱۱۸..... ۳-۳-۱. تفاوت قسط و عدل
- ۱۲۲..... ۳-۴. تأثیر سایر اصول بر اصل عدالت
- ۱۲۳..... ۳-۵. ملاک عدل و ظلم در مقام اجرا: (تشخیص مصداق عدالت و ظل ۳۳ م)
- ۱۲۴..... ۳-۵-۱. مزد عامل و کارگر با توجه به معیار عدل
- ۱۲۵..... ۳-۵-۲. رضایت ملاک صحت قراردادها: (موانع اجرای عدل واقعی)
- ۱۲۶..... ۳-۶. علت تامه نبودن عدالت در استنباط احکام اقتصادی
- ۱۴۱..... ۳-۷. طرح یک اشکال: جایگاه اصول تکوینی و اصول حقوقی در استنباط
- ۱۵۰..... ۴. اصل چهارم: حرمت اکل مال به باطل
- ۱۵۵..... ۴-۱. تفاوت اضطرار با اکراه
- ۱۵۶..... ۵. اصل پنجم: اباحه مصرف
- ۱۶۰..... ۵-۱. اسراف و تبذیر
- ۱۶۰..... ۵-۲. ضرر
- ۱۶۱..... ۵-۳. حفظ جان دیگران
- ۱۶۱..... ۵-۴. حفظ اسلام و حکومت اسلامی
- ۱۶۲..... ۵-۵. استفاده از مال مباح در مسیر کفر و فسق و فجور
- ۱۶۳..... ۵-۶. دنیا محوری

۱۶۸.....	۷-۵. موارد مکروه بودن مصرف
۱۷۱.....	۶. اصل ششم: اصل کرامت انسان
۱۷۴.....	۷. اصل هفتم: لاضرر
۱۷۴.....	۷-۱. بررسی سند حدیث لاضرر
۱۷۶.....	۷-۲. مفهوم حدیث لاضرر
۱۸۱.....	۷-۳. چند نکته
۱۸۸.....	۸. اصل تحریم انحصار و اصل لزوم توزیع عادلانه
۲۰۵.....	۸-۱. موارد مصرف انفال
۲۰۶.....	۸-۲. ولایت بر انفال در عصر غیبت
۲۰۹.....	۹. اصل نهم: مالکیت (جنبه حقوقی)
۲۱۱.....	۹-۱. اعتبار مالکیت
۲۱۱.....	۹-۱-۱. ادراکات حقیقی
۲۱۱.....	۹-۱-۲. ادراکات اعتباری
۲۱۷.....	۹-۲. اقسام مالکیت
۲۱۸.....	۹-۳. حدود مالکیت
۲۲۳.....	۹-۴. دلایل مالکیت خصوصی
۲۲۴.....	۹-۵. تفاوت حق الاختصاص و مالکیت
۲۲۶.....	۹-۶. تفاوت مالکیت دولتی و ملی
۲۲۸.....	۹-۷. عوامل و اسباب اصلی مالکیت
۲۳۰.....	۹-۷-۱. کار
۲۳۱.....	الف: مفهوم کار
۲۳۴.....	ب: ارزش اصل کار و معیار ارزش گذاری آن
۲۳۶.....	ج: علت فاعلی و علت غایی کار
۲۳۸.....	د: مسئله اجیر شدن
۲۴۷.....	ه: حکم اجاره اشخاص در شرایط مختلف
۲۴۹.....	و: لزوم رعایت حال کارگر
۲۵۳.....	ز: ارزیابی مزد عادلانه یا بهای عادلانه کار
۲۶۴.....	ح: تفاوت حقوق کارگر و پزشک

- ۲۷۰..... کار متبلور یا سرمایه ۲-۷-۹
- ۲۷۱..... الف: تفاوت سرمایه و ثروت.....
- ۲۷۱..... ب: مطلوبیت اصل سرمایه.....
- ۲۷۷..... ج: مالکیت بر سود سرمایه.....
- ۲۷۹..... د: ممنوعیت انباشت و راکد نگاه داشتن سرمایه.....
- ۲۸۱..... هـ: احکام مربوط به کسب سرمایه.....
- ۲۹۲..... و: کمیت سرمایه.....
- ۲۹۸..... ز: جمع‌بندی مطالب گذشته در مورد سرمایه.....
- ۳۰۷..... ح: دیدگاه شهید مطهری در مورد سرمایه‌داری صنعتی جدید.....
- ۳۲۳..... ۳-۷-۹. حکومت.....
- ۳۲۵..... ۴-۷-۹. نیاز.....
- ۳۲۷..... منابع.....
- ۳۳۳..... نمایه آیات.....
- ۳۴۹..... نمایه روایات.....
- ۳۶۱..... نمایه.....

مقدمه (ویراست اول)

کتابی که پیش روی دارید متن تقریرات درس «آیات الاحکام» حضرت آیت الله مهدوی کنی است که طی سال‌های ۱۳۶۵ و ۱۳۶۷ برای دانشجویان رشته معارف اسلامی و اقتصاد دانشگاه امام صادق (علیه السلام) ارائه شده است.

در سال‌های اخیر اقداماتی از سوی مرکز تحقیقات دانشگاه برای آماده‌سازی و چاپ این متن صورت گرفت ولی با توجه به پاره‌ای از مشکلات روند بسیار کندی داشت. برگزاری «همایش مبانی معرفت‌شناسی و روش‌شناسی اقتصاد اسلامی» انگیزه‌ای شد تا این اثر پیش از بازبینی و ویرایش نهایی و تأیید آیت الله مهدوی کنی به صورت کنونی تقدیم جامعه علمی کشور شود و تکمیل و اعمال اصلاحات مورد نظر معظم له به فرصتی دیگر - و ان شاء الله در آینده نزدیک - موکول گردد.

از همه عزیزانی که در فراهم آوردن این اثر قبول زحمت کرده‌اند تشکر می‌شود.

مرکز تحقیقات دانشگاه امام صادق (علیه السلام)